

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że dnia 3 lutego odszedł z naszego grona

dr hab. Augustyn Mańczyk

profesor nadzwyczajny Wydziału Humanistycznego
Uniwersytetu Zielonogórskiego
Dyrektor Instytutu Filologii Germańskiej

Z jego odejściem straciliśmy cenionego
Profesora, Przyjaciela i Kolegę

Rodzinie Zmarłego
składamy serdeczne wyrazy współczucia

Dziekan, Prodziekani, Rada Wydziału oraz koleżanki i koledzy oraz studenci
Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego

Po śmierci śp. Augustyna Mańczyka

„Dziś w lustrach zsiada się ciemność,
w odbiciach naszej własnej pamięci
i tylko przeświadczenie, że wielkość i dobroć
tego człowieka trwać będą, daje światło i nadzieję”.

Odszedł niespodziewanie dnia 3 lutego 2004 r.
nasz Przyjaciel, Kolega, wybitny dydaktyk i uczyony
dr hab. AUGUSTYN MAŃCZYK
profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego,
Dyrektor Instytutu Filologii Germańskiej

Pograżeni w bólu po tak wielkiej stracie
pracownicy i studenci
Instytutu Filologii Germańskiej
łączą się we współczuciu i pamięci
z Żoną i Rodziną Zmarłego

Prof. Augustyn Mańczyk pozostawił po sobie ogromny dorobek naukowy – prekursorski na skalę ogólnopolską. Jako językoznawca i teoretyk sławił imię polskiej nauki również poza granicami kraju. Jako dyrektor naszego Instytutu był dla współpracowników i studentów ciepły i otwarty, zawsze z sercem angażował się w sprawy dydaktyki i wychowania, pochylając się nad dobrem każdego z nas. Strata to nieoceniona.

■...Instytut Filologii Germańskiej

Wykład gościnny Jutty Radczewski-Helbig

Na zaproszenie Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego w dniu 22 października 2003 roku gościła z wykładem dr hab. Jutta Radczewski-Helbig. Tytuł wygłoszonego referatu brzmiał: „**Liebe und Schuld im Werk von Bernhardt Schlink**” (Miłość i wina w dziele Bernharda Szlinka).

Dr habil. Jutta Radczewski-Helbig urodziła się w roku 1945 w Würzburgu. Studiowała germanistykę, historię i muzykę w Niemczech i Francji. Obecnie pracuje na uniwersytecie Savoie, Chambery we Francji. Jej specjalnością jest niemieckojęzyczna literatura teatru XX wieku. Jest autorką licznych publikacji naukowych m.in. na temat Bertolta Brechta, Paula Ernsta, Güntera Grassa, Friedricha Dürrenmatta, Maxa Frischa, Franza Werfela i Wenera Bergengruena.

Ewa Kubiak

■...Instytut Filozofii

Doktoraty w Instytucie Filozofii UZ

Instytut Filozofii otrzymał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii 27 marca 2000 r. (w ówczesnej WSP), na mocy decyzji Centralnej Komisji do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych. Wkrótce, 6 czerwca 2000 r., na posiedzeniu Rady Naukowej IF otwarto pierwsze przewody doktorskie. Adam Sobota, 7 listopada 2000 r., jako pierwszy z doktorantów obronił pracę doktorską w IF. Dysertacja poświęcona była *Estetycznym problemom fotograficznego piktorializmu na tle związków sztuki i techniki w XIX i XX wieku*, a opiekę nad doktoratem sprawował prof. Jan Kurowicki. W następnym roku (26.06.2001) Mariusz Urbański przedstawił znakomitą pracę nt. *Tabele syntetyczne a logika pytań* (jej promotor to prof. Andrzej Wiśniewski, logik i filozof o międzynarodowej renomie). Obie prace spotkały się z wysoką oceną, i zostały już opublikowane. Pierwsza z nich ukazała się pt. *Szlachetność techniki: artystyczne dylematy fotografii w XIX i XX wieku* (Warszawa: Wydaw. Naukowe Scholar 2001), zaś druga pt. *Tabele syntetyczne a logika pytań* (Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2002).

Kolejny rok przyniósł następną obronę doktorską. Po otwarciu przewodu (10.10.2000), Maciej Witka już 13 listopada 2001 r. przedstawił pracę nt. *Deflacyjna koncepcja prawdy*. Dysertacja Witka, której promotorem był prof. Adam Grobler, spotkała się z entuzjastycznym przyjęciem; wkrótce ukaże się ona w formie książkowej. Profesor Adam Grobler sprawował opiekę jeszcze nad jednym doktorantem (piszącym te słowa), którego praca nt. *Znaczenie fallibilizmu* została obroniona 25 listopada 2003 roku.

Obecny rok kalendarzowy zapowiada się również bardzo interesująco. Otwarto kolejne trzy przewody doktorskie, wkrótce zaś odbędą się trzy obrony zakończonych już dysertacji, dla których wyznaczono recenzentów. Mgr Tomasz Mróz, którego przewód otwarto niespełna przed rokiem (10.12.2002), jest autorem pracy nt. *Wincenty Lutosławski – Platonik i neomesjanista*. Zadanie zrecenzowania dysertacji mgra Mroza, którego *opus magnum* liczy bagatela 413 stron, powierzył jej promotor (prof. Ryszard Palacz) trzem recenzentom. Doktorat ten jest poświęcony ważnej dla polskiej filozofii postaci – Wincentemu Lutosławskiemu. Jest również gruntownym opracowaniem dorobku tego zasłużonego badacza dzieł Platona. W polskiej literaturze od dawna odczuwalny był brak pracy oddającej należny Lutosławskiemu hołd. Toteż ukończona właśnie dysertacja, spełni – jak można się spodziewać – związane z nią oczekiwania, co zapewne zgodnie, jak przystało na trójcę, potwierdzą recenzenci.

Autorami następnych dwóch doktoratów nie są pracownicy UZ, lecz naukowcy z innych polskich ośrodków, którzy zdecydowali się otworzyć swoje przewody w IF naszego Uniwersytetu i tutaj też obronić swe dysertacje. Pojawienie się obu doktorantów w naszej uczelni nie jest przypadkowe. Jest to owoc współpracy IF z różnymi ośrodkami. Jest to również potwierdzenie rosnącej pozycji IF na filozoficznej mapie Polski. Wspomniani doktoranci to mgr Stanisław Piskorz z Uniwersytetu Szczecińskiego – autor pracy nt. *Problematyka realizmu transcendentalnego. Fenomenologiczny projekt Edmunda Husserla*, której pro-

motorem jest prof. US dr hab. Aleksandra Żukrowska – oraz mgr Grzegorz Trela (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej), który pod opieką prof. UZ dr hab. Teresy Grabińskiej napisał dysertację nt. *Wartości poznania naukowego*.

W obecnej chwili, w IF otwartych jest jeszcze siedem przewodów doktorskich. Dwa z nich otwarto w 2001 roku – mgr Aneta Góral pisze pracę poświęconą *Analizie cząsowości czystego utworu muzycznego*, pod opieką prof. UZ dr hab. Teresy Grabińskiej, zaś mgr Agata Kałuszyńska, przebywająca obecnie w USA, bada *Pojęcie Boga w hebrajskiej księdze Henocha*. Należy mieć nadzieję, że obie Autorki niebawem zakończą swe prace. Można się też spodziewać, że pozostałych pięć doktoratów już wkrótce zostanie uwieńczonych sukcesem. Stopień zaawansowania pracy mgra Piotra Bylicy, nt. *Phillipa E. Johnsona krytyka naturalizmu w nauce* – której promotorem jest prof. Kazimierz Jodkowski – wskazuje, iż niedawno otwarty przewód (13.05.2003) być może jeszcze w tym roku zostanie zamknięty. Nie będzie w tym nic dziwnego, zważywszy, że mgr Bylica jest znakomicie zapowiadającym się naukowcem, autorem kilku artykułów oraz tłumaczem o sporym, jak na tak młody wiek, dorobku. Ma on również na swym koncie udział w konferencjach, w tym zagranicznych, czego pisać może tylko pozazdrościć.

Opiekujący się stroną internetową IF (<http://www.ifil.uz.zgora.pl/>) mgr Marcin Sieńko, pisze pracę pt. *Zrozumieć kulturę – Floriana Znanickiego system filozoficzny*, której promotorem jest prof. Jan Kurowicki. Sprawność pisarska mgra Sieńki (autora książki *Człowiek w pajęczynie. Internet jako zjawisko kulturowe* Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocławskie Wydaw. Oświatowe 2002) nie pozostawia wątpliwości, iż niebawem odbędzie się obrona jego doktoratu. To samo można powiedzieć o kolejnych trzech przewodach doktorskich, otwartych 20 stycznia 2004 roku. Dwoma doktorantami opiekuje się prof. UZ dr hab. Lilianna Kiejzik: mgr Marta Kasztelan pisze pracę pt. *Simone de Beauvoir filozofia feminizmu egzystencjalnego*, zaś mgr Jacek Ugliński o *Michała Bakunina filozofia negacji*. Dorobek obu doktorantów wróży rychłe ukończenie ich dysertacji. *Last but not least* wymierzmy mgra Tomasza Turowskiego, którego praca doktorska poświęcona jest *Antropologicznym i ontologicznym podstawom etyki Petera Singera*, a jej promotor to prof. UZ dr hab. Marek Piechowiak. Łatwość, z jaką doktorant porusza się w badanym przez siebie obszarze filozofii sprawia, iż można oczekiwać, że jego dysertacja nie przejdzie bez echa.

Oprócz wyżej wymienionych osób, prace nad swymi doktorantami kontynuują: mgr Anna Chudecka (*Estetyka podróży*, promotor dr hab. Beata Frydryczak), mgr Andrzej Draszawka (*Świadomość twórcza w pismach Stanisława Brzozowskiego*, promotor prof. UZ dr hab. Krzysztof Kaszyński), mgr Ewa Jędrzejowska (*Fotografia amatorska jako zjawisko kultury*, promotor prof. Jan Kurowicki), mgr Agata Kubiak (promotor prof. UZ dr hab. Wojciech Żelaniec), mgr Dorota Leszczyńska (*Dedukcja naturalna w modalnych rachunkach zdaniowych*, promotor prof. Andrzej Wiśniewski), mgr Michał Markiewicz (*Wątki antropologii filozoficznej w nauce o literaturze Kazimierza Wyki*, promotor prof. Jan Kurowicki), mgr Anna Podedworna (*Desakralizacja ciała jako produkt zmian kulturowych XX wieku*, promotor prof. UZ dr hab. Krzysztof Kaszyński) oraz doktoranci: mgr Paweł Walczak (*Antropologiczne i aksjologiczne podstawy paidei w świetle filozofii Józefa Tischnera*) i mgr Bogdan Zarański, których promotorem jest prof. UZ dr hab. Zdzisław Kalita. Można się więc spodziewać rychłego otwarcia kolejnych przewodów doktorskich. To zaś pozwala spoglądać w przyszłość Instytutu Filozofii z nadzieją.

Stanisław Hanuszewicz

...Instytut Historii

Z działalności Koła Naukowego Historyków

W okresie od grudnia 2002 r. do dnia 12 stycznia 2004 r. członkowie KNHS UZ wzięli udział w wielu inicjatywach o charakterze naukowym i popularyzującym wiedzę historyczną.

W styczniu 2003 r. KNHS UZ był organizatorem I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. **Kobieta poprzez wieki**, w której prócz członków KNHS UZ i pracowników naukowych UZ udział wzięli również pracownicy naukowci Uniwersytetu Jagiellońskiego wraz ze studentami tejże uczelni, a także studenci Uniwersytetu Warszawskiego i WSP w Częstochowie.

Kolejnym przedsięwzięciem studentów zrzeszonych w KNHS był ich marcowy udział w **XI Ogólnopolskim Zjeździe Historyków Studentów**, który odbył się w Białymstoku. Uczelnię naszą, na tej konferencji reprezentowali: Karolina Szeffler, Tadeusz Serylak i Przemysław Waciński. W wyniku głosowania i decyzji podjętych na tymże zjeździe w sposób jednogłośnie przyznano KNHS UZ prawo do organizacji **XII Zjazdu Historyków Studentów**, który w 2004 r. odbędzie się w Zielonej Górze. Edwarda Fedko, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich i Migracji Urzędu Wojewódzkiego Marek Lewandowski, wiceprezydent Zielonej Góry Janusz Baran, wicestarosta zielonogórski Michał Potocki, proboszcz parafii prawosławnej w Zielonej Górze ksiądz Antoni Habura, wiceprezes Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód Zygmunt Stabrowski, przewodnicząca Lubuskiego Oddziału Związku Ukraińców w Polsce Stefania Jawornicka, prezes Stowarzyszenia Współpracy Polska-Białoruś Janusz Skopowski.

W maju członkowie KNHS UZ wzięli udział w **III Ogólnopolskiej Sesji Mediewistycznej** pt. **Spółczesność i kultura średniowiecznej Europy Środkowej**. Referaty w tejże sesji wygłosili: Karolina Szeffler, Agnieszka Kozak, Tadeusz Serylak, Marcin Murawka oraz Przemysław Waciński.

Oprócz konferencji w Krakowie, w maju KNHS zaplanował i zorganizował cykliczny Objazd Naukowy, w którym udział wzięli studenci historii wszystkich roczników. Trasa objazdu obejmowała zamki i klasztory oraz miasta Dolnego Śląska np. Wleń, Lwówek Śląski, Zamek Czocha, Siedlęciny. Podczas dwudniowego objazdu, w którym udział wzięło 40 osób przeprowadzono szereg wykładów o charakterze poznawczym, nastąpił wyraźny proces konsolidacji środowiska studentów historii.

Po przerwie semestralnej studenci zrzeszeni w Kole spotkali się na zebraniu, podczas którego ustalono cele i kierunki rozwoju organizacji na następny rok.

Mimo starań nie udało się sfinalizować zaplanowanego na listopad spotkania ze studentami z zaprzyjaźnionej uczelni czeskiej w Hradec Kralove.

Podjęto jednocześnie starania, przy wydatnej pomocy ze strony dr Adama Górskiego, w nawiązaniu umowy partnerskiej z wyższą uczelnią w Greifswaldzie w Niemczech. Finalizacja starań ma się odbyć na początku lutego 2004 roku.

W grudniu członkowie KNHS UZ wyjechali do Krakowa na studencką konferencję naukową pt. **Życie codzienne na przestrzeni wieków**, organizowane przez KNHS UJ.

Uczelnię naszą reprezentowali: Joanna Szywała, Agnieszka Kozak, Sylwester Woźniak, Przemysław Waciński.

Na kolejnym grudniowym zebraniu KNHS UZ jego członkowie ustalili iż zebranie sprawozdawczo-wyborcze odbędzie się dnia 12 stycznia 2004 r.

Opiekę merytoryczną nad KNHS UZ w okresie ujętym w sprawozdaniu pełniła dr Joanna Karczewska, pracownik naukowy IH UZ, zaś działalność statutowa KNHS była koordynowana przez zarząd w składzie: Przemysław Waciński – przewodniczący, Tadeusz Serylak – zastępca przewodniczącego, Joanna Szywała – skrabnik, Karolina Szeffler – sekretarz.

Tadeusz Serylak

■...Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej

Inauguracja działalności Związku Rosjan w Polsce

Stowarzyszenie „Związek Rosjan w Polsce” zostało zarejestrowane pod koniec ubiegłego roku, jednak za prawdziwy początek jego działalności można uznać dzień 7 lutego 2004 roku. Właśnie wtedy, w gmachu Gimnazjum nr 6 przy ul. Chopina w Zielonej Górze odbyła się uroczystość inicjująca aktywną obecność Stowarzyszenia pośród innych lubuskich organizacji skupiających mniejszości narodowe i etniczne.

Na spotkanie, obok członków Związku, przybyli przedstawiciele władz miasta, organów samorządowych i struktur pozarządowych. W trakcie wielowątkowej dyskusji na temat funkcjonowania różnych narodów w ramach jednego państwa i stosunków polsko-rosyjskich głos zabrali min.: wicemarszałek województwa lubuskiego. Organizatorzy uroczystości byli szczególnie usatysfakcjonowani przyjęciem zaproszenia przez ministra pełnomocnego, konsula generalnego Federacji Rosyjskiej w Poznaniu Aleksandra Jakowienkę. Przedstawiciel rosyjskiej dyplomacji przedstawił punkt widzenia naszego wschodniego sąsiada na problematykę mniejszości narodowych i dwustronnej współpracy, nie tylko w tej dziedzinie, Polski i Rosji. Konsul poruszył m.in. kwestię wiz i problemów związanych z załatwianiem formalności niezbędnych do przekroczenia granicy między oboma państwami. Przyznał, że obecnie stosowane procedury wpływają hamująco na rozwój kontaktów gospodarczych, kulturalnych i międzyludzkich, stwierdzając jednocześnie, że prowadzone są intensywne rozmowy, które mają doprowadzić do pojawienia się rozwiązań znacznie ułatwiających podróżowanie do i z Rosji, np. wprowadzenia wiz z kilkuletnim terminem ważności.

Przebiegające w miłej atmosferze spotkanie zaowocowało deklaracjami wzajemnej pomocy i współpracy zarówno ze strony władz jak i organizacji społecznych. Wszyscy uczestnicy byli zgodni, że powstanie Stowarzyszenia skupiającego Rosjan mieszkających na Ziemi Lubuskiej jest kolejnym ważnym krokiem na drodze ku przełamywaniu stereotypów i rozwijaniu dobrosąsiedzkich stosunków z innymi narodami i państwami.

Związek Rosjan w Polsce nie posiada jeszcze stałej siedziby, jednak można się z nim kontaktować za pomocą poczty elektronicznej: zrp1@yandex.ru, zrp1@narod.ru lub zwiazekrosjan@wp.pl.

Maciej Szelewski

■...Instytut Socjologii

□...Aktualności

Dr hab. Leszek Gołdyka, prof. UZ został członkiem Rady Redakcyjnej Studiów Społecznych „Pogranicze”. Seria wydawana przez Uniwersytet w Białymstoku; redaktorem jest prof. Andrzej Sadowski.

Nasz współpracownik zasiadł w towarzystwie takich postaci ze świata nauk społecznych, jak: G. Babiński, A. Sakson, M. Malikowski, Z. Kurcz, J. Leoński, J. Nikitorowicz, W. Pawluczuk, K. Krzysztofek.

□...Nowości wydawnicze w Instytucie Socjologii

Red. Maria Zielińska, Transgraniczność w perspektywie socjologicznej, Wyd. Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2003 T. II Komunikaty i komentarze, ss.281

Jest to zapowiadany drugi tom ostatniej książki ze znanego cyklu zielonogórskiej socjologii. Tom pod redakcją dr Marii Zielińskiej zrecenzowali profesorowie Marian Golka, Władysław Kwaśniewicz i Wojciech Sitek. Książka zawiera teksty dotyczące polskich terenów pogranicznych, zebranych odpowiednio w częściach: pogranicze zachodnie, pogranicze wschodnie, pogranicze południowe. Na czwartą część składają się komentarze dotyczące róż-

norodnej tematyki,

Redaktor książki bardzo dziękuje osobom i instytucjom, które dofinansowały wydanie publikacji: Komitetowi Badań Naukowych, dyrekcji Instytutu Socjologii UZ, dyrekcji Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa SA w Warszawie Oddział Zielonogórski, Zakładowi Górnictwa Nafty i Gazu, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze oraz Przedsiębiorstwu Wielobranżowemu „BITACO”. II tom mógł się ukazać dzięki dodatkowemu wsparciu dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych prof. UZ Wielistawy Osmańskiej-Furmanek oraz Prorektora prof. UZ Zdzisława Wołka.

Czwarta książka z serii spotkała się tak jak jej poprzedniczki z wielkim zainteresowaniem wśród czytelników, o czym świadczy szybkie wyczerpywanie się nakładu.

Red. Mariusz Kwiatkowski, Wartości i interesy a społeczeństwo obywatelskie, „Rocznik Lubuski” t. XXIX, cz. 1, Wyd. Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2004, ss. 329

Autorami zbiorowej pracy pod redakcją M. Kwiatkowskiego są zielonogórcy badacze młodego pokolenia, wspomagani przez doświadczonych socjologów z Lublina (Janusz Mariański – KUL, Wojciech Misztal – UMCS) i filozofa społecznego (Włodzimierz Kaczocho – UZ). Recenzentami pracy są: profesorowie Janusz Kęsicki, Marian Golka i Zbigniew Kurcz.

Książka stanowi prezentację możliwości stosowania terminu „społeczeństwo obywatelskie” w kontekście problematyki współczesnego społeczeństwa polskiego. Autorzy podnoszą kwestię różnorakiego rozumienia samego terminu – społeczeństwo obywatelskie rozumiane ▶